

12.10.2010

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

MMM:n lausuntopyyntö 24.9.2010, MMM025:00/2008

Lausunto tarkistetusta kansallisesta metsäohjelmasta 2015

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Lausunto on käsitelty Tapion johtokunnassa 5.10.2010.

1. Yleistä

Tapio pitää KMO 2015 tarkistusta tarpeellisena. Tarkistettuun KHO:hon on tullut strategista terävyyttä. Myös visiota, toiminta-ajatusta ja strategisia päämääriä Tapio pitää hyvänä ja metsäpolitiikan painopisteitä selkeyttävänä. Tarkistettuun KMO:hon sisältyviin toimenpide-ehdotuksiin suhtaudumme myönteisesti ja toivomme, että Tapiolle myönnetään tarvittava rahoitus toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Seuraavassa yksityiskohtaiset kommentit tehtyihin kehittämissuhteisiin.

2. Metsiin perustuva liiketoiminta vahvistuu ja tuotannon arvo kasvaa

Toteutetaan uusiutuvan energian velvoitepaketin toimenpiteet: pienpuun energiatuki, muuttuva sähköntuotannon tuki ja pien-CHP:n syöttötariffi (MMM, TEM).

- **Tapion mielestä pienpuun energiapuun tuki ei saa vähentää muuta kemerarahoitusta. Uusiutuvan energian vuosittaisen tuen kokonaismäärän arvioidaan olevan 18-36 miljoonaa euroa.**
- **Energiapuun korjuun ja haketuksen tuki pitäisi maksaa sille ostajalle tai metsänomistajalle, joka toimittaa puun tienvarseen.**
- **Pienpuun energiapuu tuki ja nuorenmetsänhoidon tuki pitää erottua kohdevalinnaltaan selkeästi toisistaan**
- **Tukijärjestelmän aiheuttamiin tietojärjestelmämuutoksiin on varattava kehittämisrahoitus erikseen.**
- **Kemeraa pitäisi priorisoida sellaiseen työhön, joka ennaltaehkäisee hoitorästien syntymistä ja samalla parantaa energiapuun korjuutoiminnan tuottavuutta/kannattavuutta.**

Lisätään energia- ja investointitukien neuvontaa ja käyttöä (TEM, MMM, Tapio, Motiva, ProAgria, metsäkeskukset, ELY-keskukset).

12.10.2010

Metsäbioenergian tutkimusta, kehittämistä, neuvontaa ja teknologista tiedonsiirtoa tehostetaan ja kehitetään mittausta (MMM, TEM, Metla, Tapio, metsäkeskukset, Tekes, VTT).

- **Kehittämisen rahoitus on turvattava TEM:n MSO:n esityksen mukaisesti**
- **Nimenomaan puun tilavuuteen perustuvaa mittausta ja mitauslainsäädäntöä on kehitettävä TEM:n MSO:ssa sovitulla ja esitetyllä tavalla.**
- **Kehittämis- ja hanketoiminnan koordinaatiota tulisi lisätä.**

2. Metsätalouden kannattavuus paranee

Metsien monipuolistuvien käyttötarkoitusten tukemiseksi monipuolistetaan niiden käsittelyä uudistamalla säädöksiä, metsänhoitosuosituksia, metsäsuunnittelua sekä tähän liittyvää neuvontaa ja koulutusta (MMM, Tapio, metsäkeskukset, Metla, muut metsäalan toimijat).

Tapio on käynnistänyt metsänhoitosuositusten tarkistamisen tulossopimuksen 2010 mukaisesti. Metsään.fi -palvelujen kehittäminen tuo aivan uudenlaisia mahdollisuuksia neuvonnan monipuolistamiselle jatkossa.

Kehitetään ja otetaan käyttöön metsänuudistamisen ja taimikonhoidon omavalvontamalli (Tapio, Metla, metsäkeskukset, metsänhoitoyhdistykset).

Tapio pitää hanketta hyvin tärkeänä metsänhoidon tason nostamiselle nykyisestäään. Kehittäminen edellyttää noin miljoonan euron kehittämispanosta hankkeeseen, mutta hyödyt ovat parantuneena työn laatuna moninkertaiset.

Metsänhoidolliselta tilaltaan hyvien taimikoiden ja nuorien kasvatusmetsien osuus on vähintään 50 prosenttia (v. 2008 VMI 10 hyviä taimikoita ja nuoria kasvatusmetsiä 41 %).

Tapio pitää 50 prosentin hyvien taimikoiden tavoitetasoa aivan liian alhaisena ja kunnianhimmottomana.

Metsänhoidon ja metsänparannuksen taso turvataan (taulukon x mukaisesti) (MMM, metsäkeskukset, Tapio, metsänhoitoyhdistykset).

Kestävän metsätalouden rahoitusjärjestelmä uudistetaan ottaen huomioon kustannustehokkuus, optimaalinen töiden toteuttamisajankohta ja uudet rahoitusmallit (MMM).

Metsänjalostus 2050-ohjelmaa toteutetaan ja metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelma tarkistetaan (MMM, Metla, Tapio, Metsähallitus, MKt).

Pahimpien tuhonaiheuttajien ennaltaehkäisyyn, torjuntaan ja tuhojen jälkihoitoon panostetaan riittävästi.(MMM, Metla, Evira, metsäkeskukset, muut metsäalan toimijat ja metsänomistajat).

12.10.2010

Tapiossa nähdään tärkeänä tukea näiden tavoitteiden saavuttamista käytettävissä olevien kehittämisresurssien puitteissa. Metsätuhovalmiuteen kiinnitetään erityishuomio valtakunnallisessa metsätuhovalmiussuunnitelmassa. Metsätuhoneuvonta tulisi järjestellä tehokkaammaksi.

Metsävaratiedon käyttöä tehostetaan puukaupassa ja metsäalan palveluissa (MMM, Tapio, metsäkeskukset, metsänhoitoyhdistykset, puumarkkinaosapuolet).

Tapiolla on valmius käynnistää sähköisen puukauppapalvelun kehittäminen osana metsäkeskusten Metsään.fi -palvelua Tapion ylläpitämän metsätietostandardiin pohjautuen. Kehittämishanke edellyttää kuitenkin puumarkkinaosapuolten yhteistä tahtotilaa ja kehittämisen resursointia riittävästi.

Metsäalan henkilöstön, yrittäjien ja metsänomistajien liiketoimintaosaamisen kasvattaminen (Metsäalan toimijat).

Hankkeen vastuutahoksi sopisi Tapio oikein hyvin. Olemme käynnistämässä innovaatio- ja liiketoimintakoulutusta yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Uuteen alueelliseen metsävaratietojärjestelmään AARNIin ja metsäsuunnitteluun perustuvia palveluja kehitetään sekä tehostetaan metsänomistajien neuvontaa ja koulutusta; mm. Metsään.fi -palvelu ja käsittelykuvioiden kasvattaminen (MMM, Tapio, metsäkeskukset, metsänhoitoyhdistykset, metsäpalveluyrittäjät).

Aarni- järjestelmä on otettu käyttöön kesän 2010 aikana ja Metsään.fi -palveluita rakennetaan. Tavoitteena on ottaa Metsään.fi -palvelu käyttöön vaiheittain vuosina 2011-2012. Ensimmäinen vaihe otetaan käyttöön metsänomistajille loppusyksyllä 2011.

Aloitetaan yhtenäisen maastoinventointimenetelmän kehittäminen VMI:n ja alueellisen metsävaratiedon keruun maastoinventoinnin yhdistämiseksi (MMM, Tapio, metsäkeskukset, Metla, Metsähallitus).

Tapio, Metla ja Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus ovat laserkeilauksen käyttöönottoon liittyen selvittämässä maastotöiden rationalisointimahdollisuuksia.

Tapio katsoo, että VMI:n ja alueellisen metsävaratiedon keruujärjestelmien keskeiset lähtökohdat ja tavoitteet poikkeavat toisistaan siinä määrin, ettei niiden yhdistäminen ole kokonaan mahdollista. Niitä voidaan ja pitää kehittää siihen suuntaan, että molemmissa järjestelmissä saavutetaan keskipitkällä aikavälillä kustannussäästöjä. Eräiden toteutettavissa olevien mittausteknisten muutosten jälkeen VMI:n maastokoealoja voitaisiin hyödyntää myös yksityismetsien metsävaratiedon keruussa ja vastaavasti yksityismetsistä mitattavia koealoja esimerkiksi VMI:n monilähdekarttojen tuotannossa. Nykyisen VMI:n vuotuinen systemaattisen otannan koealaverkko on kuitenkin niin harva, ettei metsävaratiedon keruun yksittäisille inventointialueille saada merkittäviä määriä käyttökelpoista koeala-aineistoa.

12.10.2010

Edistetään metsätilojen sukupolvenvaihdoksia, ehkäistään tilojen pirstomista, kasvatetaan tilojen kokoa ja parannetaan niiden rakennetta muun muassa verotuksen keinoin, kehittämällä metsien eri omistusmuotoja ja uusjakokäytäntöä sekä neuvontaa (MMM, VM, Metla, Tapio, Maanmittauslaitos, metsäkeskukset, mhy:t, pankit).

Tapio on valmis jatkamaan ja kehittämään aloittamaansa kampanjaa yhteismetsien perustamiseksi sukupolvenvaihdosten yhteydessä. Kampanjaan on osallistunut tähän mennessä yli 900 osanottajaa.

Kehitetään mittarit yksityismetsätalouteen sijoitetun pääoman tuoton laskemiseksi ja neuvonnan työkaluksi sekä yrittäjyyden kehityksen arvioimiseksi (MMM, Metla).

Kehitetään metsähallinnon toimintaa, selkiytetään työnjakoa ja vahvistetaan kilpailun edellytyksiä muun muassa vahvistamalla metsäpalveluyrittäjyyttä lisäämällä liiketoiminta- ja talousasioiden koulutusta, TEM:n ja MMM:n yrittäjyyttä tukevien instrumenttien käyttöä sekä sähköisten palveluiden käyttöä (MMM, TEM).

Tapiolla on osaamista ja valmiutta kehittää sijoitetun pääoman tuoton laskemiseksi tarvittavaa mittaristoa. Tapio ylläpitää sähköisessä asiointissa tarvittavaa metsätietostandardia ja kehittää sähköisen asiointipalveluja yhteistyössä toimijoiden ja julkisen hallinnon kanssa. Kehittämisen rahoitus on turvattu 2012 päättyvän VM:n osaksi rahoittaman tuottavuushankkeen päättymisen jälkeenkin.

3. Metsien monimuotoisuus, ympäristöhyödyt ja hyvinvointivaikutukset vahvistuvat

Toteutetaan METSO -toimintaohjelmassa esitetyt toimenpiteet METSO:n väliarviointi huomioiden (YM, MMM, ELYt, MKt, Metsähallitus, Tapio, SYKE, Metla).

Talousmetsien luonnonhoitoa kehitetään mm. rahoitusjärjestelmää ja metsänhoitosuosituksia sekä ohjeistusta uudistamalla ja metsänomistajien koulutuksella (MMM, Tapio, MKt, Metsähallitus, MKJ).

Selvitetään energiapuun korjuun vaikutukset metsien monimuotoisuuteen ja tarkennetaan tarvittaessa lainsäädäntöä, suosituksia ja ohjeistusta (MMM, TEM, YM, Metla, Tapio, MTK).

Metsäpuiden geneettisen monimuotoisuuden suojelusta huolehditaan Kansallisen kasvigeenivaraohjelman mukaisesti, ottaen huomioon EUFORGEN-ohjelman asettamat kansainväliset velvoitteet ja geenivara-neuvottelukunnan ohjaus (MMM, Metla, MKt, Metsähallitus, Tapio).

Tapio osallistuu METSO-toimenpiteiden toteutukseen valtakunnallisten kehittämishankkeiden avulla ja mittavalla luonnonhoidon koulutuksella. Tapio tuottaa myös sihteeripalvelut Metso-seurantaan ja koordinoi Metso-viestintää ja -verkostohankkeita.

12.10.2010

Tapio osallistuu Metso-korvausperusteiden tarkentamiseen MMM:n johdolla.

Tapioilla on valmius osallistua energiapuun korjuun vaikutusten arviointiin sille osoitettujen resurssien puitteissa.

**Tapion rooli metsäpuiden geneettisen monimuotoisuuden suoje-
lussa tulisi täsmentää.**

Laaditaan ennusteita ilmastonmuutoksen metsätuhooriskeistä, kehitetään metsätuhojen seurantajärjestelmää ja parannetaan myrsky- ja muiden tuhojen valmiussuunnitelmia ja viranomaiskoordinaatiota (MMM, SM, Metla, Tapio, metsäkeskukset, Maanmittauslaitos).

Metsänhoitosuosituksen ja -ohjeiden tarkistamisessa, neuvonnassa ja ohjauksessa otetaan huomioon hiilinieluvaikutus ja puunkorjuuolosuhteita edistävät toimenpiteet sekä metsien elinvoimaisuus (Tapio, MTK, Metsähallitus, metsäyhtiöt, metsäkeskukset, MKJ).

Tapio on laatinut bioenergian ja ilmaston muutosta koskevan toimintaohjelman. Valtakunnallisen metsätuhovalmiussuunnitelman tarkistustyö on käynnissä ja metsätuhokartoitusmenetelmien kehittäminen on käynnistynyt yhteistyössä maanmittauslaitoksen ja Metlan kanssa.

Hyvän metsänhoidon suositukset energiapuun korjuuseen ja kasvatukseen laadittiin keväällä 2010 ja niissä otettiin ensi kertaa huomioon energiapuun korjuun hiilitasevaikutukset. Työtä on tarkoitus jatkaa osana metsänhoitosuositusprosessia.

Päivitetään metsätalouden vesiensuojelusuositukset sekä kehitetään vesiensuojelun laadunvarmennus- ja omavalvontamalli. Maaperän hyvä hoito sisällytetään metsätalouden ohjeistuksiin ja suosituksiin (MMM, Tapio, Metla, Syke, Metsähallitus, metsäyhtiöt, toimijat).

Tapio on aloittanut vesiensuojelusuositusten päivityksen osana metsänhoitosuosituksen tarkistusprosessia.

Toteutetaan metsätalouden osalta valtioneuvoston hyväksymää vesienhoidon toteutusohjelmaa. Lisätään vesiensuojeluneuvontaa ja sekä kehitetään edelleen kustannustehokkaita vesiensuojelurakenteita sekä pienvesien hoitotoimenpiteitä. Kehitetään valuma-alue suunnittelun menetelmiä, paikkatietotyökaluja sekä yhteistyömalleja (MMM, YM, Tapio, MKt, ELYt, Metla, Syke, LYNET).

Tutkitaan metsätaloustoimenpiteiden ympäristövaikutuksia, kehitetään tilastointia ja ympäristöraportointia, mukaan lukien energiapuun korjuun vaikutukset vesistöihin ja maaperään. Kehitetään kustannustehokkaita vesiensuojelumenetelmiä. Selvitetään ja kehitetään valtakunnallista seurantaverkostoa (MMM, YM, Tapio, Metla, Syke, toimijat).

Tapio, Metla, Syke ja Helsingin yliopisto laativat vuoteen 2015 asti ulottuvan rahoitussuunnitelman vesiensuojelun valtakunnallisen seurannan toteuttamiseksi.

12.10.2010

Konsernihankkeena on suunnitellun mukaisesti v. 2010 perustettu kaksi metsävaluma-alueen seuranta-asemaa Auraan Lounais-Suomeen ja yksi asema (HY:n kanssa) Hyytiälään. Kustannustehokkaat vesiensuojelumenetelmät -hankkeessa on MMM:n rahoituksella perustettu vesiensuojelumenetelmien seuranta varten kaikkiaan 9 muuta vastaavaa automaattista virtaamamittausasemaa (toteuttajana Tapio yhteistyössä Metlan, eräiden metsäkeskusten ja Metsähallituksen kanssa).

Verkostoa on tarkoitus laajentaa lähivuosina koko maata koskivaksi eri metsällisten toimenpiteiden vesiensuojelutarpeiden selvittämiseksi. Verkosto on osa YM:n vesiensuojelun hoidon toimenpideohjelman toteutusta.

Maaperän tärkeä rooli suurena hiilivarastona tunnustetaan ja huolehditaan siitä, että metsien tuotto säilyy hyvänä. Kehitetään maaperän hiilivaraston seuranta ja vaikutetaan maaperädirektiivin sisältöön (MMM, YM, Tapio, Metla, Syke, LYNET, toimijat).

Tapio kehittää maaperän hiilitaselaskentaa osana Tapion metsänhoitosuositusprosessia.

Metsien hoito-ohjeet uudistetaan riista-, maisema-, virkistys- ja kulttuuriarvojen huomioon ottamiseksi (Tapio).

Jatketaan maisema- ja virkistysarvokaupan kehittämistä ja käytäntöön vientiä (MMM, TEM, MTK, Tapio, tutkimuslaitokset, korkeakoulut, alan toimijat).

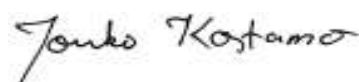
Tapio on käynnistänyt maisemanhoitosuositusten tarkistamisen osana metsänhoitosuositusprosessia ja sillä on osaamista uudistaa metsien hoidon suositukset riista-, virkistys- ja kulttuuriarvojen huomioon ottamiseksi. Tapio on kehittänyt virkistyskaupan mallin yhteistyössä MTK:n ja eri toimijoiden kanssa. Virkistyskaupan viemistä osaksi käytännön toimintaa on jatkettava.

Julkisen sektorin konsernihanke Maiseman herkkyysanalyysi jatkuu vuosina 2011-2012, vetovastuu Tapiolla. Hanketta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Metlan ja Metsähallituksen kanssa.

TAPIO

Ritva Toivonen

Jouko Kostamo